

Viktig med fortsatt innsats for fullføring i videregående opplæring

Notat til Utdannings- og forskningskomiteen.

Angående sak: Statsbudsjettet 2023 Prop. 1 S (2022-2023)

Innledning

Arbeidsgiverforeningen Spekter mener budsjettforslaget inneholder mange positive satsinger. På et overordnet nivå vil Spekter støtte satsingen på videregående opplæring og fagskoler, samt kompetanse- og kvalitetstiltak i barnehage. Vi synes det er særlig viktig at det rettes stor innsats mot at flere skal fullføre videregående opplæring.

Programkategori 07.20, Grunnopplæringen, Kap 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 69

Det er svært viktig at flest mulig fullfører videregående opplæring slik at de står bedre rustet for arbeidslivet fremover.

Selv om andelen som fullfører har gått noe opp de senere årene, er det avgjørende at det fortsatt rettes oppmerksomhet og innsats mot å få flere til å fullføre videregående opplæring.

For individet er fullført videregående opplæring nøkkelen til arbeid og til å hindre utenforskap. For arbeidslivet er det viktig å kunne dekke kompetansebehovene i en lang rekke sektorer.

Spekter støtter derfor videreføringen av satsingen under Utdanningsløftet 2020 og implementering av *Fullføringsreformen* der målet er at flere kan fullføre videregående opplæring. Det er blant annet positivt at det foreslås at de som ikke har lovfestet rett til videregående opplæring kan få mulighet til å oppnå studie- eller yrkeskompetanse, og at tilbudet til de som ikke får læreplass videreutvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Spekter støtter spesifikt tiltakene som gir en rett til fullføring og til å ta et fagbrev nummer to (yrkesfaglig rekvalifisering), samt satsingen «Fagbrev på jobb».

Vi ser det som særlig positivt at en satsing på unge ses i sammenheng med en mer helhetlig innretning som også innebærer satsing på helse og oppfølging fra NAV (ungdomsgarantien).

Programkategori 07.40, Høyere yrkesfaglig utdanning,

Kap 240 Fagskoler, post 60 og 61

Det er positivt med den satsingen som skjer for fagskolene, og Spekter vil følge oppfølgingen av strategien for høyere yrkesfaglig utdanning nøye.

Spekter er enige i at antall studieplasser trappes opp. Samtidig er det viktig at kvaliteten opprettholdes og forbedres, og at det ikke bare blir en satsing for flere studieplasser. En styrket fagskolesektor gir økt status og vil kunne bidra til økt rekruttering til fag- og yrkesopplæringen, og en synliggjøring av karrieremuligheter for de som har fagbrev.

Mange fagskoletilbud fremstår svakt finansiert. Vi etterlyser derfor at en opptrapping og styrking av fagskolesektoren også bør omfatte hvordan

sektoren og studieplassene grunnleggende er finansiert. Det bør evalueres hvordan den veksten som har vært henger sammen med hvordan kvaliteten utvikler seg.

Spekter forutsetter at opptrappingen av nye studieplasser skjer i samråd med arbeidslivet, slik at plassene kommer der behovene er størst. Dette fordrer god involvering av både skolene og Nasjonalt fagskoleråd hvor partene er representert, og ikke minst lokale parter.

Spekter er positiv til at ordningen med utviklingsmidler videreføres.

Programkategori 07.30, Barnehager **Kap 231 Barnehager**

Det er positivt at det bevilges mer til kompetanse- og kvalitetstiltak. Samtidig registrerer vi at de private barnehagene får stadig mer krevende rammebetingelser. Dels fordi pensjonstilskuddet reduseres ytterligere, og dels på grunn av lønns- og prisveksten som også andre virksomheter nå treffes av. I fjor gikk en av tre private barnehager med underskudd. Vi frykter at denne utviklingen forverres i 2023.

Vi er skeptiske til kutt i pensjonstilskuddet til private barnehager og ber i stedet om at helheten i finansieringsmodellen vurderes, og at eventuelle forslag til endringer må være basert på en samlet gjennomgang, hvor konsekvensene for barnehagetilbudet også blir tydeliggjort. Vi er også skeptiske til selve overgangsordningen som er beskrevet.

Programkategori 07.30, Barnehager **Kap 231 Barnehager**

Det er foreslått å redusere pensjonstilskuddet for private barnehager fra 13 prosent til 11 prosent fra 1. januar 2022.

Dette kan få store konsekvenser for barnehagetilbudet. I dag går 4 av 10 private barnehager med underskudd (kilde PBL). For våre medlemmer som er private barnehager og barnehagene i studentsamskipnadene, vil dette bety en kraftig reduksjon i tilskuddet. Konsekvensene av forslaget kan være at private barnehager må legge ned, og at det går ut over mangfold og kvalitet i sektoren.

Barnehageforliket har vært et godt eksempel på hvordan offentlige og private aktører sammen har bidratt til tilnærmet full barnehagedekning, noe som er vesentlig for de barna og familiene som berøres, men også i større et likestillings- og arbeidslivsperspektiv. Det er derfor viktig at det nå ikke gjøres endringer, som isolert sett kan høres logiske ut, men som kan ødelegge de vellykkede, tverrpolitiske løsningene vi har fått til i denne sektoren.

Det kan være god grunn til å se på finansieringsmodellen for de private barnehagene, men da er det viktig at helheten i modellen vurderes, ikke bare enkeltelementer. Det er mulig pensjonstilskuddet isolert sett er høyt, men det blir feil å kutte her så lenge f eks kapitaltilskuddet er for lavt.

Spekter vil derfor be om at helheten i finansieringsmodellen vurderes, og at eventuelle

forslag til endringer er basert på en samlet gjennomgang, hvor konsekvensene for barnehagetilbudet også blir tydeliggjort.

Det er lagt opp til en overgangsordning som innebærer at pensjonspåslaget for barnehager som ikke tilhører en kjede, blir justert gradvis ned fram til 2024. Det er bra med overgangsordninger, men da må det være samme regler for alle private barnehager. Det som nå er foreslått er et brudd med likebehandlingsprinsippet som i sin tid lå til grunn for barnehageforliket.

Spekter savner en risikovurdering av forslagene med vekt på følgende vurderinger:

- Hva vil konsekvensene være hvis forutsigbarheten blir borte og de private trekker seg ut?
- Vil kommunene være i stand til å etablere tilsvarende tilbud?
- Hva vil de økonomiske konsekvensene være for kommunene?
- Hva vil konsekvensen være for brukerne (familier og barn) hvis tilbudet faller bort?

Det viktigste er at endringene ikke går ut over kvaliteten i tjenestetilbudet, og at det gir nødvendig forutsigbarhet og bærekraftige rammevilkår.